

Korrigálni kell az energiastratégiát

A klímaváltozás miatti aggodalom hára való energiaváltsággá változott, amit az orosz-ukrán háború elmélyített. A szükséges primer energiaforrásokkal nem rendelkező országok számára az energiaellátás biztonsága megkérdőjeleződött. Erről kérdeztük Járosi Mártont az Energiapolitika 2000 társulat elnökét.

Hogyan alakult ki hazánk energiafüggősége?

A második világháború utáni szovjet megszállás alatt került az energetikánk (is) a Szovjetunió érdekszférájába. A fokozatosan kimerülő hazai termelés mellett a szükséges kőolajat és a földgázt a szovjetek távezetéseken biztosították. Az energiáért barter kereskedelemben hazai, főleg mezőgazdasági termékekkel fizethettünk. Visszatekintve megállapítható, hogy az energiaellátás biztonsága szempontjából – egyoldalú függőségünk ellenére is – a mainál jobb helyzetben voltunk.

Hogyan befolyásolta az ellátásbiztonságot szuverenitásunk visszaszerzése?

Az orosz energiaellátási függőséget megörököltük. Energiapolitikánk viszont a politikai-ideológiai átrendeződéssel együtt nyugati függőségbe került. Az Antall-kormány előkészítette, a Horn-kormány végrehajtotta a rablóprivatizációt az energetikában is. A "privatizálj, deregulálj, liberalizálj" angolszász piaci ideológiára alapozva "tervszerűen" leépítették az energetikánkat. A privatizációs ígéretek ellenére erőművek nem épültek, helyettük importból pótolták a hiányukat. Az uniós csatlakozásunk jogilag is bebetonozta a nyugati függőségünket. A következő, energetikánkra mért csapás a 2010-es évek második felében kibontakozó klíma(idiot)izmussá fejlesztett globális klímavédelmi áldutudományos ideológia lett. Ennek jegyében ráolták a klímavédelem maszkját az energetikára, s ezzel a hazai energia-politika véglegesen a globalista ideológia fogságába került.

Ennek veszélyeit a Kormány igyekszik felszámolni?

A második Fidesz kormány 2010 óta valóban, a "két pogány közt egy hazáért" realpolitikát (keleti nyitás) folytatva eredményesen egyensúlyozott a keleti materiális energiafüggés és a nyugati ideológus nyomás között. Eredményes lépéseket tett az elprivatizált energetikai vagyon visszaszerzésére, a nemzeti érdekű energiapolitika megteremtésére. Ezt a földgázellátásban sikeresen véghez is vitte: a földgázszolgáltatást, a hazai szállítási infrastruktúra és a tárolók nemzeti tulajdonba kerültek. Sikeresen kezelte az Ukrajnán keresztüli gázszállítási válságot. Jelenlegi földgázszükségletünk nagy része, az

Oroszországgal kötött előnyös, hosszú távú gázszállítási szerződéssel, déli irányból biztosított.

Mi a helyzet az áramszolgáltatásban?

A külföldi tulajdonú energiaszolgáltatók extra profitjának csökkentésével (rezsicsökkentés) az energiaárakat mérsékeltek. Az erőművi ellátásbiztonság kérdése azonban, a paksi bővítés kivételével, háttérbe szorultak. Uniós nyomásra a villanytermelésben, a klímavédelem jegyében, a megújulókat részesedésének növelését erőltették, lemondva a hazai lignitvagyon hasznosításáról, a hagyományos időjárásfüggő erőművek megújításáról (korszerűsítéséről), létesítéséről. A naperőrműves projekteket azzal a szakmailag hamis ideológiával erőltették, amely egyenlőséget tesz a teljesítmény (kapacitás, MW) és a megtermelt energia (MWh) közé. Ennek a következménye lett a 2011-ben törvénybe iktatott Nemzeti Energia Stratégia (NES) módosítása. A három alap-energiahordozó (atom, szén, megújuló) közül az egyetlen hazai energiahordozót, a szén (lignit) törölték belőle. A fő törekvés az ellátásbiztonság helyreállítása helyett a széndioxid-kibocsátás csökkentése lett. Ebből következően ma már csak 30-40 százalékos import teljesítménnyel tartható fenn az áramszolgáltatás. Az uniós energiapolitika: az atomerőművek leállítása, a fosszilis energiahordozók kivételése, azonban nem teszi lehetővé, hogy az import áramot biztonságos forrásnak tekintsük.

Hogyan hat az ellátásbiztonságra a jelenlegi háborús helyzet?

Világossá vált az uniós dekarbonizációs zöldpolitika tarthatatlansága. A globális piaci-pénzügyi rendszer összeomlásával a hazug "klíma-vészhelyzet" helyett valódi "energia-vészhelyzet" alakult ki egész Európában. Ennek fő oka, hogy az időjárásfüggő megújuló energiafejlesztésekből származó villamosenergia-rendszerei kiegyenlítési, szabályozási feladatokat földgáz erőművekkel terveztek megoldani, ami most a háborús helyzet miatt megkérdőjeleződött. Az Oroszországtól való, történelmileg kialakult/kialakított 40 százalékos földgázfüggőség azonban rövid távon nem szüntethető meg. Ezért a "szankcionálj" politika kontra-produktív, ahhoz hasonlítható, amikor a beteg, még meggyógyulása előtt, a lélegeztető gépről való lekapcsolást szorgalmazza. Mára már európai szinten is nyilvánvalóvá vált, hogy a klímahisztéria miatt is (e-mobilítás, klimatizálás) egyre növekvő villanyzükséglet csak a megújulókkal, fosszilis- és atomerőművek nélkül nem biztosítható.

Milyen tanulságai vannak a kialakult helyzetnek?

Az oroszországi energetikai kapcsolatunkat meg kell őriznünk. A látványosan összeomló uniós energiapolitika ezt megköveteli. De tanulunk kell a múltból! Ehhez az országgyűlési választás során szerzett egyértelmű politikai felhatalmazás birtokában, le kell vonni a tanulságokat, és ezekre alapozva kell radikális nemzeti érdekű korrigáló intézkedéseket tenni. Legfontosabb a rendszerkapacitás hiányának megszüntetése. Biztató kezdeti fejlemény, hogy az EU a kialakult energiaváltsághatásra kénytelen a nukleáris (és átmenetileg a földgáz) alapú villanytermelést is elfogadni.

A magyar villamosenergia-rendszer megbízható, gazdaságos működését csak egy nemzeti tulajdonban/rendelkezésben álló, optimális struktúrájú, a rendszerszintű egyensúlyt és az ellátásbiztonságot egyaránt garantáló erőműrendszer tudja biztosítani. Ebben a meghatározónak az atomerőműveknek kell lenni, amelyek a nukleáris üzemanyag tárolhatósága és többirányú beszerezhetősége miatt kvázi hazai forrásnak tekinthetők. A Paks2 megvalósítása mellett vizsgálni kell a Paks 1 blokkjainak bejelentett üzemidő hosszabbítását is. Az időjárásfüggő megújulókkal kapcsolatos fejlesztéseket – a helyi igényre méretezett lakossági napelemek kivételével – fel kell függeszteni, mert azok az ellátásbiztonság szempontjából nem értékelhetők. Vissza kell térni a 2011. évi NES koncepciójához, kiegészítve a gáz-erőművek létesítésének szükségességével. Nemzeti rendelkezésű, széles tartományban szabályozható és viszonylag gyorsan felépíthető gáz-erőműveket kell létesíteni. A németek által privatizált Mátrai Erőmű bővítése már 2008-ban is napirenden volt, de sajnos nem valósult meg. Az újból hazai tulajdonba került erőmű korszerűsítésénél, a tiszta széntekológia alkalmazását is figyelembe kell venni. Vizsgálni javasolt olyan külföldi erőműépítésekben, vagy vásárlásokban való tulajdonosi részvétel lehetősége is, ahol az erőművek üzemanyaga rendelkezésre áll.

Vannak-e szövetségeseink az EU-ban?

A dekarbonizációs európai zöldpolitika látványos bukása, az energiaváltsághoz, lehetővé teszi a tagországok energiapolitikáját gúzsba kötő energiapiaci szabályozások felülvizsgálatát, hatályon kívül helyezését. Miniszterelnökünk nemzetközi sajtóértekezletén elhangzott javaslatának megvalósítása a V4 országoknak, kiemelten a szénre alapozó Lengyelországnak, is érdekében áll. Ezért fejleszteni kell a V4-ek szoros, lehetőleg intézményesített energetikai együttműködését, közös uniós fellépését.

ENERGIAFÜGGŐSÉG, ELLÁTÁSBIZTONSÁG, KIEMELKEDŐEN FONTOS KÉRDÉSEK A VILAMOSENERGIA-IPARBAN

Amint arról a júniusban megjelent forró drótban is beszámoltunk, az EVDSZ XI. Taggyűlése 2022. áprilisában energiapolitikai állásfoglalást adott ki. A Járosi Mártonnal készült interjúban olvasható kérdéskörrel és hazánk energiapolitikájával kapcsolatban kérdeztem Dr. Szilágyi Józsefet, az EVDSZ elnökét is.

Mi a véleménye hazánk energiafüggőségének, ezen belül a villamosenergia-függőség alakulásáról?

Az orosz-ukrán háború kitörése ráirányította a figyelmet Európa és Magyarország energiarendszerének sérülékenysége és ráirányította a figyelmet arra, hogy érdemes újragondolni a célok elérése érdekében a végrehajtási prioritásokat, mind európai, mind hazai szinten.

Évek óta mondjuk, hogy csökkeneni kell a magyar villamosenergia-rendszer importfüggőségét az üzemanyag és energiahordozók terén. Magyarország Nemzeti Energia- és Klímatervezet tartalmazza, hogy hazánk energiagigényének csupán a 40 %-át képes önállóan biztosítani így Magyarország energiaellátásában továbbra is meghatározó az import magas részaránya.

A külföldi piacoktól való függőség leginkább a szénhidrogén energiahordozók beszerzését jellemzi, az importfüggőség e téren meghaladja a 80%-os értéket! Az ellátásbiztonsági kockázat leginkább a földgáz tekintetében merül fel, hiszen a földgáz jórészt orosz forrásból érkezik. A magyar földgázimport kitétségét ugyan ellensúlyozza a kereskedelmi és stratégiai gáz-tárolóink által biztosított rugalmasság, de a magas importköltség, az egy beszállítótól való függés, illetve az ukrán tranzit dominanciája ellátásbiztonsági szempontból kiszolgáltatja az országot a nemzetközi piacok áringadozásainak és az ellátásbiztonsági kockázatoknak. Ezt éljük meg napjainkban!

Növekvő importfüggőség jellemzi az árampiacot is, ahol 30% feletti nőtt a nettó import végső energiafelhasználás belüli aránya. Ez jelenleg még nem okoz rövid távú ellátásbiztonsági kockázatot, hiszen a magas nettó importarányhoz erős hálózati összeköttetés is társul, de a villamosenergia-világpiaci árának drasztikus mértékű drágulása jelentős terhet jelent a magyar villamosenergia-rendszer, végső soron a magyar költségvetés számára.

Magyarország egyik fő feladata az energiafüggetlenség erősítése. Ennek érdekében az energiainport-függőséget mérsékelni kell, az energiahatékonyságot növelni kell, a hazai szénhidrogén vagyont és a megújuló forrásokat fenntarthatóan maximálisan ki kell használni és a nukleáris kapacitást szinten kell tartani. A kitétség kockázatainak mérséklésére a piaci integrációt növelni kell, és diverzifikált ellátási portfóliót kell kialakítani.

Mi a véleménye a villamosenergia-ellátás biztonságáról?

Támogatjuk Magyarországon azon célkitűzését, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátását legalább 40%-kal csökkentse 2030-ig 1990-hez képest, és hogy a bruttó végső villamosenergia-fogyasztásban a megújuló források arányát 2030-ra legalább 20%-ra kívánja növelni, de fontosnak tartjuk kiemelni, hogy az Európában kialakult energia-váltsághoz okán a folyamatokat újra kell elemezni, a célok elérésének ütemezését kell gondolni. Elengedhetetlen, hogy a megújuló energiaforrásokból előállított villamosenergia-termelés mellett, a két új, egyenként 1200 MW-os atomerőművi blokkon túl, további termelőkapacitások – nem megújuló – is létesüljenek, azaz a hazai villamosenergia-rendszer rendelkezzen a biztonságos üzemeltetését és kiegyenlítő szabályozást garantáló rugalmas kapacitásokkal, valamint az átvételi- és elosztóhálózatok rendelkezésre állása is magas szintű legyen.

Mivel a megújuló termelésen belül egyre nagyobb szerephez jutnak az időjárásfüggő elsősorban fotovoltikus (PV) kapacitások, ennek rövidtávú ingadozásait ma elsősorban a gázüzemelés erőművel tudják kiegyenlíteni. A jelenlegi energiaváltsághoz, a magas energiaárak miatt kiemelt szerepet kell kapnia az új innovatív megoldásoknak, mint amilyenek pl. az energiatárolók. Az ellátásbiztonság miatt fontos, hogy továbbra is legyen elegendő kapacitás a hazai csúcsgigények kielégítésére. Különösen fontos, hogy a villamosenergia-rendszer (a fogyasztókat is beleértve) rendelkezzen a biztonságos üzemeltetését és kiegyenlítő szabályozást garantáló szabályozható kapacitásokkal (pl. rugalmasságot biztosító termelő kapacitások, új típusú rugalmassági szolgáltatások; DSR szolgáltatások, tárolás). Fontos, hogy legyen

elégendő háza tartalék termelő kapacitás a szélsőséges piaci helyzetek kezelésére (lásd a jelenlegi helyzet). Alapvető, hogy a rendszer számára rugalmasságot és mozgásteret biztosító import kapacitások is rendelkezésre álljanak, lehetőleg több irányból. A hazai termelői kapacitások megőrzése és fejlesztése alapvető ellátásbiztonsági kérdés, ennek révén elérhető, hogy 30% feletti villamosenergia-import arányunk 2040-re 20%-ra mérséklődjön. A kormány az energia-vészhelyzettel kapcsolatosan meghozott intézkedései az energiafüggetlenség és az ellátásbiztonság felé tett lépéseknek tekintendők: ilyenek a lignit tüzelőanyag ki-termelésének növelése; a Mátrai Erőmű mind a négy blokkjának újra termelésbe állítása és a folyamatos termelés biztosítása; a hazai földgáztermelés növelése; a Paksi Atomerőmű üzemidejének meghosszabbítása, a következő téli magyar földgázellátás biztosításához szükséges földgázkészlet betárolása; az energiahordozókra vonatkozó exportkorlátozás bevezetése.

Az EVDSZ az elmúlt években több energiapolitikai állásfoglalást is adott. Mit tart az előbbi válaszaiban közül még kiemelkedően fontosnak a villamosenergia-ipar szempontjából?

A szektor számára hosszú távon elengedhetetlen, hogy az árak garantáltan tudják azt a bevételt, ami fedezetet biztosít a biztonságos és folyamatos villamosenergia-ellátáshoz szükséges beruházások, karbantartások, és a stabil, biztonságos üzemeltetés – ideértve a human-erőforrás biztosítását is – költségeire.

Továbbra is elvárjuk a villamosenergia-szektor versenyképességének fenntartását, a munkahelyek megőrzését, a munkavállalók megfelelő jövedelmének biztosítását, és a szociális biztonságának megteremtését szolgáló intézkedések meghozatalát. Végezetül fontosnak tartjuk kiemelni azt a tényt, hogy bármely bekövetkező olyan változás, ami a villamosenergia-iparág jelenlegi foglalkoztatási szintjének további csökkenésével jár, az vagy az ellátás színvonalának romlását eredményezi, vagy az ellátásbiztonságot veszélyezteti. Már a jelenlegi foglalkoztatási szint is alulfoglalkoztatást jelent, ami akadályozza a biztonságos energiaellátást, előrevetíti a munkabiztonság fenntarthatóságának kérdéseit.

Az iparágban a munkahelyi béke fenntarthatóságának érdekében elengedhetetlen az iparágban foglalkoztatott munkavállalók szociális és jövedelmi pozíciójának megőrzése!

Tóth Andrea T.
Forró Drót főszerkesztő